

Raadsvoorstel

Onderwerp

Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026

Begrotingswijziging

Nr. 7

Datum raadsvergadering

8 maart 2022

Portefeuillehouder

F.W.H. van Liempdt

Organisatie onderdeel

Beheer Openbare Ruimte

E-mail opsteller

Jan.Cornelis.van.der.Vliet@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

0346254900

Registratie nummer

Z/21/212833-VB/21/98021

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

1. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 vast te stellen.
2. Te kiezen voor variant 3 van het kostendekkingsplan.
3. Begrotingswijziging nr. 7 vaststellen.

Samenvatting

De periode van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2017-2021 is afgelopen en moet worden opgevolgd door een nieuw GRP. Het nieuwe GRP is opgesteld voor een periode van 5 jaar: 2022-2026. De Wet milieubeheer en de Waterwet noemen samen drie zorgplichten voor gemeenten: stedelijk afvalwater, hemelwater (neerslag) en grondwater. Gemeenten hebben in grote mate beleidsvrijheid bij de invulling van die zorgplichten. Dit GRP beschrijft de ambitie, de beleidsvoornemens en bijbehorende maatregelen. De voorgenomen maatregelen zijn vertaald naar een kostendekkingsplan en naar de gevolgen voor de hoogte van de rioolheffing gedurende de planperiode voor de komende 60 jaar.

Speerpunten voor de komende planperiode zijn:

- Beheergegevens op orde
- Impact van emissies en wateroverlast bepalen
- Klimaatadaptatie
- Communicatie
- Risicogestuurd beheren en onderhouden

Bijlagen

1. Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026

2. Reactiebrieven Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV).
3. Begrotingswijziging nr. 7
4. Publicatietekst

Doel en beoogd maatschappelijk effect

In 2017 is het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021 voor de Gemeente Stichtse Vecht vastgesteld. Omdat de looptijd van het plan verstreken is, is het nodig om een nieuw plan vast te stellen. Gebruikelijk is het om dit voor een periode van vijf jaar te doen, daarom is gekozen voor de periode 2022-2026. In de zomer van 2022 wordt, zoals het er nu naar uitziet de Omgevingswet van kracht; daarmee vervalt de verplichting voor een GRP. Wel blijft het belangrijk om de invulling van de zorgplichten vast te blijven stellen. Ondanks dat de verplichting van het GRP straks vervalt is het wenselijk dat we het kostendekkingsplan frequent door blijven rekenen. Op die manier zorgen we ervoor dat de rioleringszorg ook op de langer termijn kostendekkend blijft.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

De wettelijke basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is vooralsnog vastgelegd in drie wetten.

- De taken en verplichtingen die de gemeente op het gebied van riolering heeft, zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm artikel 10.33). Een van de verplichtingen uit de Wet milieubeheer betreft het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan. In dit GRP moet inzichtelijk zijn gemaakt welke voorzieningen op het gebied van riolering in beheer zijn, welke effecten deze voorzieningen op het milieu hebben en welke kosten met het beheer en onderhoud hiervan gemoeid zijn, rekening houdend met toekomstige vervanging en / of verbetering. In de Wet milieubeheer is ook de zorgplicht voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater vastgelegd
- De Waterwet is in 2009 in werking getreden en beschrijft het brede pakket aan zorgtaken van de gemeente. Vanuit de Waterwet heeft de gemeente een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater
- De wettelijke kaders rond de rioolheffing zijn vastgelegd in de Gemeentewet. Uitgangspunt hierbij is dat de totale rioolheffing nooit meer mag bedragen dan het bedrag dat nodig is voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken ten aanzien van afvalwater, grondwater en hemelwater

Door verdere vereenvoudiging van het omgevingsrecht vervangt de Omgevingswet (naar verwachting per 1 juli 2022) voor wat betreft stedelijk water en riolering de Wet milieubeheer en de Waterwet. Deze wetwijziging heeft als direct gevolg dat de planverplichting voor het GRP komt te vervallen. Daarnaast worden drie nieuwe instrumenten geïntroduceerd, zie figuur 1.1. De omgevingsvisie is eind 2021 voor vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Voorliggend GRP sluit aan bij de ambities uit de omgevingsvisie.

Sinds 2018 is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) van kracht. Hierin hebben het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten afgesproken dat ons land vanaf 2050 zo goed als mogelijk klimaatrobust en waterbestendig is ingericht. Binnen de samenwerking Netwerk Water en Klimaat hebben we een regionale strategie opgesteld ('Regionale Adaptatie Strategie regio Utrecht Zuidwest' (RAS) en dit verder uitgewerkt in de 'Afspraken klimaatadaptief bouwen Utrecht'. Als gemeente Stichtse Vecht hebben we ervoor gekozen om de lokale uitwerking van de strategie en afspraken vorm te geven in voorliggend GRP.

Het bestaande beleid en ambities uit het huidige GRP blijven op hoofdlijnen ongewijzigd, het betreft met name een verdieping op hoe de gemeente op doelmatige wijze invulling geeft aan de

zorgplichten voor nu, maar ook voor de lange termijn en hoe klimaatadaptatie hier binnen past. Waar mogelijk zoekt de gemeente hierbij de samenwerking op binnen de regionale samenwerkingsverbanden Netwerk Water en Klimaat en ISARIZ met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV).

Argumenten

Dit GRP beschrijft hoe we als gemeente invulling geven aan de volgende onderwerpen.

We geven invulling aan de gemeentelijke zorgplichten

In de Wet Milieubeheer (art. 10.33) en de Waterwet (art. 3.5 en 3.6) zijn de gemeentelijke verantwoordelijkheden voor afvalwater, hemelwater en grondwater beschreven. Gemeenten hebben beleidsvrijheid bij de invulling van deze verantwoordelijkheden. Het GRP beschrijft wat onze inwoners van de gemeente mogen verwachten én wat wij van onze inwoners verwachten.

Afvalwater

In het GRP is beschreven dat alle percelen met een woon-, werk- of verblijfsbestemming aangesloten dienen te zijn op de riolering of dat zij een lokale zuiveringsvoorziening dienen te hebben. In onze gemeente zijn bijna alle percelen aangesloten op de riolering. Voor ca. 50 percelen geldt dat zij aangesloten zijn op een Individuele Behandeling Afvalwater (IBA), dit is een lokale minizuivering. Het uitgangspunt is dat wij afvalwater afzonderlijk van hemel- en grondwater inzamelen en afvoeren naar de zuivering.

Hemelwater

Het rioolbeheer en de inrichting van de openbare ruimte zijn er op gericht om wateroverlast a.g.v. hevige neerslag te voorkomen. We sluiten hierbij aan bij de 'Regionale Adaptatie Strategie regio Utrecht Zuidwest' (RAS) en de 'Afspraken klimaatadaptief bouwen Utrecht'. Het doel is dat we in 2050 tenminste bestand zijn tegen een bui van 70mm in één uur, waarbij er dan geen onacceptabele wateroverlast optreedt. Hoe we omgaan met diverse situaties is opgenomen in een beslisschema; hierbij wordt onder andere gekeken naar de ernst van de problematiek (hinder, ernstige hinder of overlast), de omvang (beperkt, redelijk of groot), de mate van het probleem (de kans op herhaling) en de doelmatigheid (kosten-baten analyse).

Bij vervanging van gemengde riolering is het uitgangspunt dat de waterstromen in principe gescheiden worden, het afvalwater en het hemelwater worden gescheiden van elkaar afgevoerd. Voor de behandeling van hemelwater geldt de volgende voorkeursvolgorde: Vasthouden – Bergen – Afvoeren naar oppervlaktewater – Afvoeren naar riolering.

Bij bestaande woningen waar hemelwater aangesloten zit op de (vuilwater)riolering stimuleren we afkoppelen door middel van de subsidieregeling en duidelijke communicatie. Vooralsnog zetten we geen Hemelwaterverordening in om onze inwoners te dwingen. Voor nieuwbouwwoningen gaan we verplichten dat ieder perceel een voorziening realiseert voor de berging van regenwater, de voorziening dient 50mm neerslag te kunnen verwerken. Deze verplichting dient vastgelegd te worden in een verordening, deze verordening volgt na vaststelling van het voorliggend GRP.

Grondwater

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de grondwaterstanden in het stedelijk gebied. In 2019 is het grondwaterbeleid vastgelegd in het 'Grondwaterbeleidsplan Stichtse Vecht'. Dit beleid is overgenomen in het GRP; daarnaast geven we dit nadere invulling in de vorm van maatregelen en onderzoeken. Het GRP beschrijft hoe we omgaan met grondwateroverlast (te hoge grondwaterstanden met bijvoorbeeld natte kruipruimtes tot gevolg) en grondwateronderlast (droogstaande funderingen met funderingsschade tot gevolg). Daarnaast zijn de gewenste ontwateringsdiepte en drooglegging vastgelegd.

Oppervlaktewater

Samen met de waterschappen streven we naar een goede kwaliteit van het oppervlaktewater. Eén van de maatregelen voor het bereiken van een goede waterkwaliteit is het periodiek baggeren; hiervoor is inmiddels een plan opgesteld. De komende planperiode gaan we gezamenlijk een meerjarenplan voor het verbeteren van de waterkwaliteit opstellen.

Klimaatadaptatie

Het GRP richt zich op de invulling van de gemeentelijke zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Dit heeft met name raakvlakken met de klimaatopgaven voor wateroverlast en droogte. Daarnaast zijn in het GRP ambities en prestatie-eisen voor de volgende thema's beschreven: Hitte en schaduwplekken, biodiversiteit en bodemdaling. Maatregelen op deze thema's kunnen niet vanuit de rioolheffing gefinancierd worden, desondanks worden deze ambities zoveel als mogelijk in integrale uitvoeringsprojecten ingebracht. Voor al deze prestatie-eisen geldt dat we de de 'Afspraken klimaatadaptief bouwen Utrecht' volgen.

Duurzaamheid en doelmatig beheer

Vanuit het rioolbeheer geven we invulling aan de ambitie om als organisatie in 2030 klimaatneutraal te zijn. Hierbij kijken we kritisch naar het energieverbruik van gemalen en wordt duurzaamheid een onderdeel van de aanbestedingen. Daarnaast passen we risicogestuurd beheer toe, hierdoor proberen we de riolering maximaal uit te nutten en pas in te grijpen als het echt noodzakelijk is.

Kanttekeningen

Aanpassing technische en financiële afschrijvingstermijnen

In het kostendekkingsplan van het huidige GRP (2017-2021) is een erg optimistische vervangingsplanning gehanteerd. Sommige riolen zouden pas na 120 jaar vervangen hoeven te worden. Het is niet uitgesloten dat dit in de toekomst voor enkele riolen van toepassing is, tegelijkertijd kan het alleen maar tegenvallen als we nu rekenen met het meest gunstige scenario. In het voorliggend GRP is daarom een conservatievere vervangingsplanning gehanteerd waarbij technische afschrijvingstermijnen van 40 jaar (slappe bodem in Kockengen), 60 jaar en 80 jaar (onderheide riolering in o.a. Maarssenbroek) gehanteerd zijn. Door deze wijziging worden veel vervangingen voorzien in de periode voor 2080 en worden deze daardoor meegenomen in het kostendekkingsplan. In eerste instantie ontstond hierdoor op de langer termijn, t.o.v. het huidige GRP, een tekort van ca. 95mln. Dit tekort wordt opgevangen door een aanpassing in de financiële afschrijvingstermijnen.

Op dit moment worden alle vervangingen van vrij verval riolen financieel afgeschreven in 40 jaar. In de praktijk gaan riolen echter vaak langer mee. Hierdoor is een riool na 40 jaar financieel afgeschreven, terwijl er dan nog een technische restlevensduur over is. Door de financiële afschrijvingstermijn voor de meeste riolen te vergroten naar 60 jaar sluit dit beter aan bij de technische levensduur en worden de kapitaalslasten over een grotere periode verspreid. Hierdoor wordt het eerder genoemde tekort van ca. €95mln uitgespreid over de jaren.

Bijkomend voordeel van het synchroniseren van de financiële en technische afschrijvingstermijnen is dat pieken en dalen in de kapitaalslasten verkleind worden waardoor de benodigde heffing op de lange termijn stabiel blijft.

In het kostendekkingsplan is voor alle nieuwe kapitaalslasten vanaf 2022, a.g.v. vervanging van de vrij verval riolering, gerekend met een financiële afschrijvingstermijn van 60 jaar. Uitzondering hierop zijn de riolen die in een slappe bodem liggen (delen van Kockengen), hier blijft de financiële afschrijvingstermijn 40 jaar. Voor de riolering die momenteel onderheid is, hanteren we vooralsnog ook een financiële afschrijvingstermijn van 60 jaar, omdat nog niet bekend is of deze riolering in de

toekomst ook weer onderheid worden. Voor de huidige boekwaarde geldt dat we de financiële afschrijvingstermijn niet aanpassen, deze blijft staan op 40 jaar

Maatregelen klimaatadaptatie

In dit GRP zijn algemene middelen voor de subsidieregeling, algemene maatregelen en communicatie opgenomen. Tegelijkertijd gaan we de komende planperiode in kaart brengen hoe waterrobuust onze gemeente is: 'wat gebeurt en bij hevige neerslag?'. Aanvullend hierop zal een uitvoeringsagenda gemaakt worden zodat we in 2050 voldoen aan onze doelstelling om "bij 70mm neerslag in één uur geen onacceptabele overlast te ervaren". Eventuele financiële consequenties zijn nog niet opgenomen in dit plan en zullen in 2026, bij het opstellen van een nieuw GRP verwerkt worden in het kostendekkingsplan.

Hemelwaterverordening Nieuwbouw

Voor nieuwbouw verplichten we dat ieder perceel een voorziening realiseert voor de berging van regenwater, de voorziening dient 50mm neerslag te kunnen verwerken. Deze verplichting dient vastgelegd te worden in een verordening. Aangezien deze verordening nog niet gereed is volgt deze op een later moment.

Aanpassing Riolaansluitverordening gemeente Stichtse Vecht 2015

Tijdens de evaluatie van het GRP is geconstateerd dat de huidige verordening niet aansluit bij de werkwijze in de praktijk. Daarnaast ontstaat er regelmatig discussie over de maximale vergoeding die de gemeente uitkeert voor het uitvoeren van onderzoek naar verstopte huisaansluitingen. Indien een perceeleigenaar aantoonbaar dat er een verstopping in het openbare riool aanwezig is vergoedt de gemeente de kosten tot een maximum van €250. De werkwijze en de maximale vergoeding dient duidelijk beschreven te worden in de verordening. De aangepaste verordening wordt na vaststelling van het GRP aan de raad voorgelegd.

Communicatie

Bij het opstellen van het GRP zijn het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV) betrokken. In de bijlage van dit voorstel zijn de reactiebrieven van beide partijen, op een concept uit oktober 2021, toegevoegd. Deze input is verwerkt in de definitieve versie.

De vaststelling van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 wordt bekend gemaakt middels bijgaande publicatietekst (bijlage 4).

Financiën, risico's en indicatoren

Op basis van de uitgangspunten, totale lasten, inkomsten en stand van de voorziening is het effect op de rioolheffing bepaald voor de periode 2021 – 2080. Uitgangspunt hierbij is dat de rioolheffing 100 % kostendekkend is. Hiervoor zijn meerdere varianten doorgerekend. Te weten:

- 1) Stijging conform GRP 2017 – 2021
- 2) Variant 1: variabele stijging waarbij in 2080 de voorziening richting EUR 0 gaat
- 3) Variant 2: vaste stijging waarbij in 2080 de voorziening richting EUR 0 gaat
- 4) Variant 3: een stijging tussen variant 1 en 2

Onderstaand worden de verschillende varianten kort toegelicht. Waarbij geldt dat het gemiddeld gewogen tarief in 2022 €240 bedraagt.

Ad 1) De stijging zoals opgenomen in het GRP 2017-2021 is niet toereikend om over de gehele periode van 60 jaar een positieve voorziening te behouden. Bovendien stijgt de voorziening in 2050 tot ruim €43,5 miljoen, dit is niet wenselijk.

Ad 2) Variant 1: in deze variant kan de rioolheffing de komende jaren gelijk blijven, we teren daarbij eerst in op onze voorziening. Dit betekent wel dat we vanaf 2037 jaarlijks aanzienlijk moeten stijgen met de heffing (5 jaar met €10,00 en daarna jaarlijks met €5,00 dat we kunnen afbouwen naar €3,00, deze bedragen zijn exclusief inflatie). Hiermee voorkomen we dat we de voorziening verder blijft stijgen, maar vragen we op termijn wel steeds meer rioolheffing van onze inwoners. In 2080 wordt een tarief van €430 voorzien.

Ad 3) Variant 2: in deze variant stijgt de heffing jaarlijks met €3,04 (exclusief inflatie). Hiermee zorgen we voor een geleidelijke stijging van de rioolheffing. De eerste jaren blijft hierbij de voorziening wel doorgroeien tot een maximale stand van circa €19 miljoen in 2045. In 2080 wordt een tarief van €417 voorzien.

Ad 4) Variant 3: in deze variant stijgt de heffing tot 2037 jaarlijks met €2,08 en daarna jaarlijks met €3,75 (exclusief inflatie). Hierbij is de lastendruk voor onze inwoners de eerste jaren wat lager gehouden, de voorziening blijft de eerste jaren nog steeds doorgroeien, echter de maximale stand is in 2040 circa €13,7. In 2080 wordt een tarief van €435 voorzien.

Voor de komende planperiode wordt geadviseerd om voor variant 3 te kiezen. In deze variant sorteren we wel voor op de komende vervangingspiek, maar laten we de voorziening en de rioolheffing niet onnodig oplopen.

NB. Verduidelijkende grafieken zijn opgenomen op blz. 52 van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026

Welk effect heeft het nieuwe GRP 202 -2026 op de begroting 2022 en verder

In het huidige GRP 2017-2021, welke meerjarig is verwerkt in de begroting, is naast de inkomsten vanuit de rioolheffing rekening gehouden met een aanzienlijke bijdrage uit de voorziening riolering om de jaarlijkse lasten te dekken. Zonder deze bijdrage uit de voorziening was de jaarlijkse rioolheffing vele malen hoger dan nu het geval is.

In het GRP 2022-2026 is kritisch gekeken naar de lasten en de baten ten opzichte van de meerjarige lasten en de baten zoals deze zijn opgenomen vanuit het huidige GRP 2017-2021. Door deze kritische blik zijn lasten komen te vervallen voor o.a. onderhoud, onderzoek, etc.. Hierdoor is ook minder tot geen bijdrage benodigd uit de voorziening riolering. We houden de voorziening hiermee grotendeels op peil en houden daardoor de komende jaren de hoogte van rioolheffing wat lager. Het is echter niet mogelijk om de bijdrage uit de voorziening te handhaven en voor een lagere rioolheffing te opteren. De hoogte van de voorziening is namelijk niet toereikend (deze komt dan negatief te staan) om een bijdrage te leveren aan een lagere rioolheffing én om daarnaast ook in de toekomst te kunnen voorzien in de vervangingsopgave. Een negatieve voorziening is volgens de regelgeving uit het BBV niet toegestaan.

In onderstaande tabel is opgenomen welk effect de lagere lasten en baten per jaar hebben.

Effect GRP op programmabegroting 2022 - 2025	
Jaar	Effect
2022	€ -242.982
2023	€ -140.999
2024	€ -305.201
2025	€ 31.489

Hoe zijn bovenstaande kosten ontstaan

Bij de berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing, die 100% dekkend moet zijn, mogen wij vanuit de BBV wetgeving de BTW over de lasten extracomptabel meerekenen. Omdat wij deze lasten extracomptabel meerekenen begroten wij deze niet als last, maar zijn ze wel onderdeel bij het bepalen van de hoogte van het tarief.

Zoals u heeft kunnen lezen brengen wij in het GRP 2022-2026 de lasten omlaag. Als onze lasten dalen, daalt echter ook de toerekenbare BTW in de heffingsberekening. De lagere lasten hebben in 2022 een daling van de toerekenbare BTW van € 193.853 tot gevolg ten opzichte van de eerder berekende BTW in de rioolheffing 2022. Zoals hierboven beschreven werd de rioolheffing in eerste instantie aangevuld door een onttrekking uit de reserve, deze onttrekking vervalt daarmee.

De daling van de toerekenbare BTW moeten wij binnen het totale begrotingssaldo opvangen.

Daarnaast kan bij een daling van de kapitaallasten de rentecomponent niet als voordeel worden ingeboekt (€ 49.129). Deze onderdelen samen zorgen voor het beeld in bovenstaande tabel. Voor het jaar 2022 adviseren wij om het tekort te dekken uit het positieve begrotingssaldo (€ 412.570). Voor het jaar 2023 en verder adviseren wij om dit mee te nemen bij de brede afweging bij de Kadernota 2023.

18 januari 2022

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris
Drs. F.J. Halsema

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders